

ლალი ურდულაშვილი

**ცისფერყანწელთა უსიქოლოგიურ-შემოქმედადებითი
პორტრეტები ნინო ჩხიკვიშვილის
ორი რომანის მიხედვით
("უკანასკნელი ცისფერყანწელი" და "მე პაოლო ვარ")**

ნინო ჩხიკვიშვილის წიგნი “უკანასკნელი ცისფერყანწელი” კოლაუ ნადირაძისადმი მიძღვნილი ბიოგრაფიული რომანია. “ცისფერი ორდენის ამაყი რაინდი”, – ასე იხსენიებს წიგნის დასასრულს ავტორი კოლაუს, თუმცა აქვე გვინდა შევნიშნოთ, რომ კოლაუსზე შექმნილი რომანის მთავარი თანაპერსონაჟი უდავოდ არის პაოლოც, კოლაუს უსაყვარლესი ძმა და ერთგული მეგობარი. მწერლის მიერ კოლაუსზე მოთხრობილ თითოეულ პასაჟში, კოლაუსთან ერთად, თითქმის ყველგან უკლებლად ჩანს პაოლოს პიროვნება, მისი შეუცვლელი როლი და მნიშვნელობა უკანასკნელი ცისფერყანწელის ცხოვრებაში, ზოგადად, სიმბოლისტ პოეტთა ლიტერატურულ სივრცეში, თუნდაც ეპოქის საზოგადოებრივ ყოფაში.

რომანი კომპოზიციურად ისეა აგებული და იმდენად საინტერესოდ ვითარდება მოვლენები, რომ მკითხველს უჩნდება სურვილი სულმოუთქმელად ჩაიკითხოს ბოლომდე. ერთი ამბავი ცვლის მეორეს, მოვლენები უკავშირდება ქართული მწერლობისა და კულტურის თვალსაჩინო პიროვნებებს, რომლებმაც თავიანთი სიტყვა თქვეს ხელოვნების სხვადასხვა დარგში. კოლაუს პიროვნება შთამბეჭდავად ჩანს თითოეულ მოვლენასა თუ ცალკეულ ეპიზოდში. ზოგჯერ ავტორი საჭიროდ მიიჩნევს ლირიკული წიაღსვლებით გამოხატოს საკუთარი დამოკიდებულება პოეტის მიმართ, მსუბუქი მინიშნებებით წარმოაჩინოს ის განწყობა, რაც ნათელ ზოლად გასდევს რომანს. უფრო ხშირად კი თხრობისას გადმოგვცემს ნოველის მსგავს ეპიზოდებს და მკითხველის განსჯის საგნად ტოვებს მონათხრობს. ყოველი სტრიქონი განმსჭვალულია ყანწელის უდიდესი სიყვარულით. ეს განცდა ავსებს და ალამაზებს წიგნის თითოეულ ფურცელს. წერის მანერა, მწერლის სტილი სადა, გამჭვირვალე და უბრალოა, – ამ უბრალოებაში ცნაურდება ის რიდი და მოკრძალება, რითიც აღვსილია ავტორის “მე”. შინაგანი დინამიზმი, ძალზე გაწონასწორებული, არისტოკრატიულად დახვეწილი ემოციური ინტელექტი იგრძნობა თხრობის მდინარებაში. ავტორისთვის სიტყვა არ არის ოდენ აზრის გამოთქმის ვერბალური საშუალება, არამედ გამოსახვის უნივერსალური სიმბოლო, სადაც განცდა და აზრი ერთმანეთს თანხვედება.

საუბრობს რა მწერალი კოლაუ ნადირაძეზე, ის ნებსით თუ უნებლიეთ ასახავს იმ ქართველებით აღსავსე ეპოქას, რომელსაც სასწაულებრივად გადაურჩა პოეტი. თავად მწერლისთვის პასუხგაუცემელ შეკითხვად რჩება: რამ გადაარჩინა კოლაუ? იქნებ იმან, – მსჯელობს ავტორი, – რომ პოეტს

არ უყვარდა ხმაურიანი გამოსვლები, ყოველთვის ჩრდილში დგომას ამჯობინებდა, ანდა, როგორც მწერალი მიუთითებს, ის ბერიას ხელს არაფერში უშლიდა. სასიამოვნო ფაქტად კი რჩება, რომ ცისფერყანწელთა უკანასკნელმა მოპიკანმა თითქმის საუკუნე განვლო და, თუმცა თვალისჩინდაკარგული, შინაგანი ღირსების უმაღლესი შეგნებით აღესრულა.

ვფიქრობთ, ძალზე ოსტატურად იხსენებს ავტორი ვანო ჩხიკვაძის ერთ-ერთი მოთხრობის პასაჟს, სადაც ფსიქოლოგიური სიზუსტით წარმოჩნდება უკვე მოხუცი ყანწელის კვლავაც ჰაბუკური შინაგანი სამყარო. რომანს მრავლისმეტყველ და სრულყოფილ სახეს სძენს პოეტის მეუღლის, ქალბატონი ნორას მოგონებები, ვალერიან მიზანდარის ბარათები, მიქელ პატარიდისა და ყანწელის მიმოწერა, კოლაუს შეხვედრა ჯონ სტიანბეკთან, სერგო კლდიაშვილისა და შალვა კაშმაძის წერილები... წიგნის ნარატივი აცოცხლებს ეპოქის სულსა და მაჯისცემას. თითოეული დეტალი პოეტის ცხოვრებისა მწერლის მიერ საინტერესოდ და ამომწურავად არის გაშუქებული, რაც ავტორის ღირსებაზე მეტყველებს.

ვგრძობ მიმოიხილავს ნინო ჩხიკვიშვილი იმ ლექსის შექმნის ისტორიას, რომელმაც პოეტი “ფარზე აზიდა“. ეს არის “1921 წლის 25 თებერვალი“. ლექსი დაიწერა მანამდე ბევრად ადრე, ვიდრე საზოგადოება მას გაიცნობდა. 60-იან წლებში შექმნილი ეს ლირიკული შედევრი ბედის ირონიით ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის 70 წლისთავისადმი მიძღვნილ კრებულში დაიბეჭდა. წიგნში ავტორი დაწვრილებით მოგვითხრობს და გვაცნობს მწერალთა კავშირში ჩატარებული იმ საგანგებო სხდომის შესახებ, რომელზედაც “დაგმეს“ კოლაუს ეს ბრწყინვალე, პატრიოტული სულისკვეთებით გაჟღერებული ლექსი. აქვე ჩანს მწერალთა კავშირის მაშინდელი ხელმძღვანელობის პატივისცემით სავსე დამოკიდებულება უკვე მსცოვანი პოეტის მიმართ. მათ, რბილად რომ ვთქვათ, უსიამოვნებისაგან იხსნეს პოეტი.

გვინდა მოკრძალებით შევნიშნოთ, რომ მწერალი თითქოს ნაკლებ ყურადღებას უთმობს კოლაუს შემოქმედებითი პროცესის მიმოხილვას, როგორ იქმნებოდა მისი პოეზია. თუმცა, როგორც პოეტის ქალიშვილი აღნიშნავს, კოლაუს უზომოდ უყვარდა კლასიკური მუსიკა და ასეთ მუსიკაში განსაკუთრებული ჩაღრმავების შემდეგ აუცილებლად იბადებოდა რაღაც ახალი. თავად კოლაუს კი ღრმად სწამდა, რომ პოეტად უნდა დაიბადო, არ არსებობს ლექსის კეთების ხელოვნება. ყველაფრის კეთება შეიძლება, გარდა ლექსის კეთებისაო. კოლაუს, როგორც ცისფერყანწელთა ორდენის ყველა წევრს, მიაჩნდა, რომ ქართული პოეზია ევროპული რადიუსით უნდა გამართულიყო.

ნინო ჩხიკვიშვილი ხაზგასმით აღნიშნავს, რომ ტერმინი ფუნაგორია სწორედ კოლაუ ნადირაძემ დაამკვიდრა ჩვენს ლიტერატურაში და ასახელებს არაერთ ფუნაგორიას კოლაუს მიერ შეთხზულს.

საგულისხმოა სერგო კლდიაშვილის კოლაუსადმი მიწერილი ერთ-ერთი წერილის სტრიქონები. იქნებ ზოგადად სიმბოლისტური პოეზიის, კონკრეტულად კი კოლაუ ნადირაძის ლირიკის ოქროს გასაღებად გამოდგეს ეს სიტყვები: “ძალიან ხშირად ვერ განმარტავ, თუ რაშია ნამდვილი

ლექსის ასეთი ძალა, ვერ იტყვი, რატომ შეგიტრიალებენ სულსა და გულს, მაგრამ ისინი მუდამ აგამლელვარებენ და რაღაცნაირი ზეობით ავივსებენ სულს“ (ა. ნიკოლეიშვილი, 2002: 115).

კლდიაშვილის ეს წერილი მართლაც სულის ამაფორიაქებელი შეხმინებაა მეგობართან. თავად მწერალიც მართებულად შენიშნავს: “სიყრმის მეგობარი, კოლაუს პიროვნულ პორტრეტთან ერთად, შემოქმედებით პორტრეტსაც ხატავს“ (იქვე: 117).

კოლაუს გამოჩენას ლიტერატურულ ასპარეზზე იმთავითვე მოწონებით შეეგება სიმბოლისტური პოეზიით აღფრთოვანებული საზოგადოება., თუმცა, სიმართლისათვის უნდა ითქვას, რომ მათი რიცხვი დიდი არ იყო. განსაკუთრებით თბილად მიიღეს კოლაუს კრებული “ბალდახინი.“ ნინო ჩხიკვიშვილი მისთვის ჩვეული გულისხმიერებით გვამცნობს სიმბოლისტური სკოლის წარმომადგენელთა (ვ. გაფრინდაშვილი, შალვა კარმელი) მაღალ შეფასებას აღნიშნული კრებულისა. უყურადღებოდ ვერ დავტოვებთ მწერლის იმ მოსაზრებას, რომელიც კრებულის სათაურს უკავშირდება. იქნებ “ბალდახინიც“ იმიტომ უწოდა პოეტმა თავის პირველ კრებულს, რომ უნდა დაესამარებინათ პროვინციული პოეზიაო. იქნებ ეს სათაური პოეტის სულიერი მდგომარეობის გამომხატველიაო, – განაგრძობს რიტორიკული შეკითხვით მსჯელობას ავტორი.

კოლაუ განსაკუთრებული სიყვარულით იხსენებდა ქუთაისში გატარებულ წლებს, კლასიკურ გიმნაზიას, სადაც ქართულ ენას ასწავლიდა მისთვის საყვარელი პედაგოგი მელიტონ ჩოგოვაძე. ყანწელი თავად იყო მხილველი იმ საოცარი ფაქტისა, როცა აკაკის იუბილეს გამო ეტლში შებმული ცხენები გამოხსნეს გიმნაზიელებმა და თავად მიაბრძანეს მგოსანი თეატრის შენობამდე.

ავტორი რომანტიკული ფერებით აღწერს პოეტის მგზნებარე სიყვარულს მესამე მეუღლის – ნორას მიმართ. ეს სიყვარული მას სიცოცხლის ბოლომდე გაჰყვა.

მწერალი საკუთარი აზრის დასტურად მოიხმობს თამაზ ჩხენკელის მოსაზრებას კოლაუს პატრიოტული ლირიკის თაობაზე და მიიჩნევს, რომ სამშობლოს ესოდენ მტკივნეული და მტანჯველი განცდა გამორჩეულად შთამბეჭდავია ცისფერყანწელი მოპიკანის შემოქმედებაში. ეს განცდა ყველაზე მძაფრად იგრძნობა კოლაუს ლექსში “ოცნება საქართველოზე,“ რომელიც, შესაძლოა, გალაკტიონის “მამულსაც“ კი გაუთანაბრდესო.

ნინო ჩხიკვიშვილი საგანგებოდ საუბრობს მიქელ პატარიძისა და კოლაუს მიმოწერაზე. მათივე იდეის მიხედვით, ეს წერილები წიგნად უნდა აკინძულიყო “დიალოგების“ სახით, თუმცა, აღმოჩნდა, რომ მათ ჩანაფიქრს ხორცშესხმა არ ეწერა. მიმოწერიდან ირკვევა, რომ ეს მეგობრობა ორივესთვის ძვირფასი იყო.

მრავალმნიშვნელოვნად იხსენებს მწერალი მიქელ პატარიძის ვაჟის, ბატონი რამაზ პატარიძის შეფასებას მამისა და მისი მეგობრის ცხოვრებისეული ხედვის შესახებ; “მიქელი პროტესტის ნიშნად სამუდამოდ გამორდა თბილისს, ხოლო კოლაუ – წარსულში გამოიკეტა.“ წარსულში გამოკეტვას თავად ავტორი ყანწელის შინაგან ემიგრაციაში მყოფობას უწოდებს.

მწერლის სასახელოდ უნდა ითქვას, რომ წიგნში მკაფიოდ არეკლილია ის დაწვრილებითი ცოდნა და ანალიზი ცისფერყანწელთა ცხოვრებისა და მოღვაწეობისა, რასაც იძლევა მათი თანამედროვე თუ შემდგომი დროის სამეცნიერო და პუბლიცისტური ლიტერატურა. ამ მხრივ ნინო ჩხიკვიშვილი დაუცხრომელ მკვლევრად გვევლინება სიმბოლისტური პოეზიის წარმომადგენელთა შემოქმედებისა. ის გამოწვლილვით სწავლობს თითოეულ დოკუმენტურ ფურცელს და მწერლის ოსტატობით იყენებს თავის რომანებში.

ნინო ჩხიკვიშვილი საგანგებო ყურადღებას უთმობს ყანწელის – როგორც ჭეშმარიტად ნიჭიერი პროზაიკოსის – უნარსა და შესაძლებლობებს, რაც თავად მიხეილ ჯავახიშვილს არ დარჩენია შეუნიშნავი. მწერალი მაღალ შეფასებას აძლევს კოლაუს ავტობიოგრაფიულ ნარკვევს, რომელშიც გამოვლინდა ყანწელის მიმზიდველი, რომანტიკული წერის მანერა და რომელიც თავისთავად წარმოადგენს პოეტის “სულიერ პორტრეტს.” როგორც კოლაუს შემოქმედების უბადლო მცოდნე და “მჩხრეკელი”, ნინო ჩხიკვიშვილი საგანგებოდ ხაზს უსვამს პოეტის მთარგმნელობით საქმიანობას. ცისფერყანწელთა უკანასკნელი მოჰიკანი ფლობდა გერმანულ და ფრანგულ ენებს, რუსულს – შესანიშნავად. ძირითადად თარგმნიდა რუსულიდან. მიუხედავად იმისა, რომ მას სასტიკად სძულდა რუსეთი, როგორც დამპყრობელი, დიდ პატივს მიაგებდა რუსულ ლიტერატურას და თარგმნიდა რუს კლასიკოსთა ნაწარმოებებს.

ამაღლევებელი და ფაქიზი მხატვრული ფერებით ხატავს მწერალი ყანწელის უკანასკნელ დაბადების დღეს, თბილისურ საღამოსა და იმ მისტიურ იდუმალებას, რომელიც აცოცხლებდა უკვე შორეულ წარსულში ჩარჩენილ, იმქვეყნად გარდასულ დაუვიწყარ, ძვირფას სახეებს, ცისფერყანწელთა ძმობას.

ნინო ჩხიკვიშვილი რომანში წარმოაჩენს გრიგოლ რობაქიძის პიროვნებას, როგორც ქართული სიმბოლიზმის სულის ჩამდგმელსა და იდეურ მედროშეს. თუმცა, ვფიქრობთ, უფრო მკვეთრი შტრიხებით შეიძლება გამოკვეთილიყო გრიგოლ რობაქიძის ზეგავლენა და როლი ცისფერყანწელთა ორდენის ლიტერატურულ მოღვაწეობაზე. მით უმეტეს, არსებობს მოსაზრება იმის თაობაზე, რომ თავად სახელწოდება “ცისფერი ყანწების” შექმნა გრიგოლ რობაქიძეს მიეწერება.

გვერდს ვერ ავუვლით ქართული სიმბოლისტური სკოლის წარმომადგენელთა ლიტერატურული ნაღვაწის კოლაუსეულ შეფასებას: “ჩვენ შევქმენით ლიტერატურული სკოლა, ჩვენ დღევანდელ პოეზიას ვუანდერძეთ ის, რაც ახლა აქვს – ისტორიულად ჩვენი მისია შესრულებულია.”

თუ აკაკისთვის ხატი იყო სამშობლო, ხოლო სახატე – მთელი ქვეყანა, კოლაუსთვის ეს ხატი იყო ლექსი, ხოლო სახატე – პოეზია, რა თქმა უნდა, სახისმეტყველური მნიშვნელობით. ნინო ჩხიკვიშვილის მეორე წიგნი სახელწოდებით “მე პაოლო ვარ” უშუალოდ პაოლო იაშვილს ეძღვნება. იგი თითქოს ლოგიკური გაგრძელებაა რომანისა “უკანასკნელი ცისფერყანწელი.” მწერალი მისტიფიკაციას უწოდებს პაოლოზე შექმნილ რომანს. იყენებს რა სიზმრისეული ხილვის ხერხს, ავტორი ხატავს სასამართლო სხდომის მიმდინარეობას, რომელზეც წარმოდგენილია იმ

პერიოდის ლიტერატურულ მოღვაწეთა სრული სპექტრი. დაკითხვის პროცესში აშკარად წარმოჩნდება თითოეული მათგანის პიროვნული სახე. მოგონებები პაოლოზე, განსაკუთრებით მისი სიცოცხლის ბოლო დღეების გახსენება მიანიშნებს არა მხოლოდ პაოლოს პირად ტრაგიკულ ბედზე, არამედ იმ საბედისწერო ეპოქაზე, რომელმაც შეიწირა თითქმის ყველა ცისფერყანწელის ფიზიკური არსებობა. მოსამართლისა და პროკურორის რეპლიკებში, მათს ცალკეულ ქმედებასა თუ შესტებში, შესანიშნავად ირეკლება კომუნისტური დიქტატურის, როგორც “წითელი ურჩხულის”, შემზარავი არსი. ეჭვი, სიძულვილი, შიში, დასმენა, ურთიერთდაპირისპირება, სხვისი გაწირვა საკუთარი თავის გადასარჩენად – აი, უზნეობის დიდი ჭაობი, რომელშიც იყო ჩაფლული კომუნისტების ავანგარდში მდგარი ცალკეული მოხელე თუ ჩინოვნიკი. ისინი ამ პოლიტიკურ ჭაობში ძირადდნენ მთელ წარჩინებულ, ღირსებით სავსე საზოგადოებას პირდაპირი თუ გადატანითი მნიშვნელობით. მწერალი რეალისტური ფერებით, დოკუმენტური მასალის ღრმა ცოდნითა და ანალიზით, ინდივიდუალიზმის ღრმა შეგრძნებით იმდენად დამაჯერებლად გადმოგვცემს იმიტირებულ სასამართლო პროცესს, რომ მკითხველს გაოცების გრძნობა ეუფლება, როდესაც სერგო კლდიაშვილისა და კოლაუს სატელეფონო საუბრით იგებს მის არანამდვილობას.

სიზმრის ელემენტი იჭრება თხრობაში შემდეგაც, როცა კოლაუს პერსონაჟი აგრძელებს სიზმრად ხილული ამბის მოყოლას. კოლაუს მფარველი ანგელოზი მიუძღვება საიქიოში, იქ, სადაც ყველა ცისფერყანწელს დაუვანებია. პირველად მას ეგებება პაოლო, აქვე არიან შალვა კარმელი, სანდრო ცირეკიძე, სერგო კლდიაშვილი, ვალერიანი... ამ რომანსაც გრიგოლ რობაქიძის აჩრდილი თან სდევს, როგორც იდეური მასაზრდოებლისა. და ისევ პაოლო... ყველგან პაოლო... თითოეულ ეპიზოდში ნიშნულად ჩანს პაოლოს სულიერი პორტრეტი, განსაკუთრებით კი შვილისადმი მიწერილ წერილში კანთიელად გამოსჭვივის მისი შინაგანი “მე“, ესოდენ ამაღლებული, მგრძობიარე და უმაღლესი სულიერი ფასეულობებით გამორჩეული. შეუძლებელია ემოციის გარეშე წაიკითხო მისი ხილვით აღტაცებული მარო მაყაშვილის დღიურის ჩანაწერი, შემდეგ კი მწერლის მდიდარი ფანტაზიით ხორცშესხმული და რეალობასთან წილნაყარი პაოლოს ტრაგიკული აღსასრული... პოეტის სულის წარმოსახვითი მოგზაურობა პარიზში, ქუთაისის გიმნაზიაში, კაფე “ქიმერიონში.“ წყალწითელას წისქვილში, გოგლას ოჯახში, დიალოგი ვაჟასთან, ახლობლებთან...

საბჭოთა ხელისუფლებამ პაოლოს თვითმკვლელობა რეჟიმის წინააღმდეგ მიმართულ პროვოკაციად მონათლა. ეს საუკუნის გასროლა იყო.. ამ ტყვეით პაოლომ მხოლოდ თავის თავს არ ესროლა... თავად ყანწელებმა პაოლოს ეს ნაბიჯი მათსავე გადასარჩენად გამიზნულ გმირულ ქმედებად მიიჩნიეს. ბერიაშვილმა სასტიკად აუკრძალა ყველას გამოეხატათ თანადგომა ოჯახის მიმართ და პატივი მიეგოთ პაოლოს ხსოვნისათვის. მხოლოდ კოლაუს არ შეუშინდა ხელისუფლის რისხვას და გაჰყვა უკანასკნელ გზაზე ძვირფას ცხედარს.

პერსონაჟის ფსიქიკის ნიუანსური წვდომით წარმოგვიდგენს

გარდაცვლილი პაოლოს სულის მოძრაობას ნინო ჩხიკვიშვილი. მკითხველში ეჭვის ნატამალსაც არ იწვევს მწერლური სიმართლე. მას ბოლომდე შესისხლხორცებული და გასიგრძეგანებული აქვს ემოციათა სიმძაფრე და უტყუარობა, რასაც ასეთი სიფაქიზითა და სისათუთით გადმოგვცემს ავტორი. ზოგი დეტალი რომანში მეორდება. მაგ., პაოლოს მოსკოვიდან გამოგზავნილი წერილი, კოლაუს შეხვედრა ჯონ სტაინბეკთან, როდინ ქორქიას ჩანაწერი, ქაიანური... კინოკადრებად იშლება მკითხველის წარმოდგენაში მწერლის მიერ დრამატურგის ნიჭიერებით გადმოცემული თითოეული პასაჟი, ხელშესახებად ცოცხლდებიან “საფირონისფერ ნისლში” ჩადირულ მშფოთვარე პოეტთა ლანდები და მათ შორის “ანტიკური ღმერთკაცის დარი” ნამდვილი დენდი – პაოლო, სამშობლოსა და პოეზიის მზით გულდამწვარი.

ნინო ჩხიკვიშვილმა თავისი რომანებით ხელთუქმნელი ძეგლი აუგო ცისფერყანწელთა სამოს, რომელთაც ფიცი დადეს ქუთაისში, ბალახვანის ქუჩის ერთ მყუდრო სადარბაზოში, კუბოს კარამდე შეუბღალავად მიეტანათ ეს სიყვარული და ვაჟკაცურად აღასრულეს კიდეც ეს ფიცი.

“სამშობლოს ცაზე პოეზიით მილურსმულები“, – ასე განსაზღვრა ნიკოლო მიწიშვილმა ცისფერყანწელთა როლი და მისია. ეს შეფასება მათ უდავოდ დაიმსახურეს.

damowmebuli literatura

- l. avaliani, 1992** – ლ. ავალიანი, ლიტერატურული წერილები, თბ., 1992.
- p. iaSvili, 2006** – პ. იაშვილი, 100 ლექსი, თბ., 2006.
- k. nadiraZe, 2010** – კ. ნადირაძე, 100 ლექსი, თბ., 2010.
- a. nikoleiSvili, 2002** – ა. ნიკოლეიშვილი, ქართული ლიტერატურა, ქუთაისი, 2002.
- a. nikoleiSvili, 2012** – ა. ნიკოლეიშვილი, ქართული ლიტერატურა, ტ. 3, თბ., 2012.
- n. CxikviSvili, 2015** – ნ. ჩხიკვიშვილი, უკანასკნელი ცისფერყანწელი, თბ., 2015.
- n. CxikviSvili, 2018** – ნ. ჩხიკვიშვილი, მე პაოლო ვარ, თბ., 2018.

LALI URDULASHVILI**PSYCHOLOGICAL-CREATIVE PORTRAITS OF THE
TSISPERKHANTSELEBI BASED ON TWO NOVELS
BY NINO CHKHIKVISHVILI
(I'M THE LAST TSISPERKHANTSELI AND "I AM PAOLO")**

Nino Chkhikvishvili's works reflect in-depth knowledge and analysis of the life and work of the Tsisperkhantselebi, which is provided by the scientific and publicist literature of their modern and later times. In this regard, Nino Chkhikvishvili is a tireless researcher of the works of representatives of symbolic poetry. She studies each documentary by diligence and uses them in her novels with her writing mastery.

Nino Chkhikvishvili's book "The Last Tsisperkhantselebi" is a biographical novel dedicated to Kolau Nadiradze. "The Proud Knight of the Blue Order," that's how the author mentions Collau at the end of the book. We should also note that the life of the last tsisperkhantselebi vividly shows Paolo's personality, together with Collau, his indispensable role and meaning in literary space of symbolic poets, even at the public presence of the epoch. Memories relate to prominent personalities of Georgian literature and culture who have said their words in various fields of art. Nino Chkhikvishvili highlights the history of the creation of the poem which rose the poet "on the shield". This is "February 25, 1921".

Kolau fondly recalled the years spent in Kutaisi, a classical gymnasium where his beloved teacher, Meliton Chogovadze, taught Georgian. Kantseli himself was the witness of the amazing fact regarding Akaki's jubilee when gymnasium students freed horses from the carriage and drove it by themselves to take the writer to the theatre.

Nino Chkhikvishvili emphasizes that the term Funagoria is precisely the one that was coined by Colau Nadiradze in our literature and names many of them. Nino Chkhikvishvili's second book, "I'm Paolo," is dedicated to Paolo Iashvili. It seems like a logical continuation of the novel "The Last Tsisperkhantselebi".

Nino Chkhikvishvili erected a monument with her novels to the Tsisperkhantselebi Brotherhood.